

УДК 351:338.432

О. Ю. Скоромна,
к. е. н., доцент кафедри фінансів,
Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва
ORCID ID: 0000-0002-1836-9936

DOI: 10.32702/2306-6792.2021.17.34

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

О. Skoromna,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaiev

MODERN ASPECTS OF TAXATION OF AGRICULTURAL ENTERPRISES WITH VALUE ADDED TAX

У статті висвітлено основні новації законодавства щодо оподаткування аграрних підприємств податком на додану вартість, запроваджені з 1 березня 2021 року. Проаналізовано суму податкових надходжень на рахунки Державної податкової служби України від ПДВ до та після запровадження нововведень, а також суму податкових надходжень від сільськогосподарських підприємств. Виявлено, що сума ПДВ, яка надійшла до бюджету від усіх галузей економіки зросла після запровадження нововведень з ПДВ для аграрного сектору. У результаті аналізу визначено, що сума ПДВ, сплачена сільськогосподарськими підприємствами до запровадження зниженої ставки ПДВ на окремі види продукції є більшою, ніж після впровадження, а отже, виявлено стимулюючий ефект від таких дій влади. Проаналізовано сучасний досвід запровадження диференційованих ставок з ПДВ країнами Європейського Союзу і виявлено їх ефективність у збалансуванні фіскальної та регулюючої функцій податків.

The article highlights the main innovations in the legislation on taxation of agricultural enterprises with value added tax, introduced on March 1, 2021. It is substantiated that the new law has a stimulating effect not only on the production of certain types of agricultural products, but also plays a social role, and this is not enough for citizens in rural areas. The amount of tax revenues to the accounts of the State Tax Service of Ukraine from VAT before and after the introduction of innovations, as well as the amount of tax revenues from agricultural enterprises are analyzed. It was found that the amount of VAT received by the budget from all sectors of the economy increased after the introduction of innovations in VAT for the agricultural sector. As a result of the analysis, it was determined that the amount of VAT paid by agricultural enterprises before the introduction of a reduced VAT rate on certain products is higher than after the introduction, and therefore revealed a stimulating effect of such actions of the authorities. The chain growth rate shows that in March 2021, taxpayers paid 136.9% of the amount of VAT paid in February. It was found that budget revenues after the introduction of the reduced rate increased significantly, which may indicate the exit of some enterprises from the shadows. However, it is difficult to draw conclusions because these data include revenues from taxpayers of all industries and activities, not just agricultural enterprises. In March 2021 (in which the new reduced VAT rate came into force), agricultural enterprises paid UAH 3,203.6 million. tax, which is 2.5% less than in January 2021 and 7% more than in February 2021. In April 2021, the industry paid 61.2% of the amount of VAT transferred by taxpayers to the accounts of the State Tax Service for January of the current year and 62.8% of the VAT amount for the previous month. It can be concluded that the amount of tax paid by agricultural enterprises to the state budget increased in March, but in April this year the budget did not receive almost 40% of VAT at the beginning of the year. Therefore, this amount remains at the disposal of enterprises and

will be used by them for their current needs. In March 2021, a high amount of VAT may be the result of transitional transactions, which were taxed at a rate of 20%. And the reduced amount of revenues from agriculture to the state budget in April may serve as an indicator of the growing role of VAT in the agricultural sector and reduce its fiscal efficiency for the country's budget. The modern experience of introduction of differentiated VAT rates by the countries of the European Union is analyzed and their efficiency in balancing fiscal and regulatory functions of taxes is revealed.

Ключові слова; податок на додану вартість, сільськогосподарські підприємства, види аграрної продукції, знижена податкова ставка, європейський досвід оподаткування ПДВ.

Key words: value added tax, agricultural enterprises, types of agricultural products, reduced tax rate, European experience of VAT taxation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Податки є одним з основних джерел доходу державного бюджету, як в Україні, так і в інших розвинених країнах. В умовах ринкової економіки податкова система є потужним механізмом, сприяючим розвитку країни. Податок для держави — це джерело її доходу, який накопичується в бюджеті. За допомогою податків здійснюються розподіл і перерозподіл ВВП, в тому числі на соціальний захист і забезпечення населення. Для населення ж податок є обов'язковим без еквівалентним платежем. Фіскальна функція податків є методом управління і забезпечення взаємозв'язку загальнодержавних інтересів з комерційними інтересами підприємців, визначення взаємовідносин суб'єктів підприємницької діяльності з державними і місцевими бюджетами, і регулювання зовнішньоекономічної діяльності платників податків.

Ефективна робота податкової системи має відповідати таким вимогам: забезпечувати надходження коштів до державного бюджету та бути інструментом макроекономічного регулювання економіки. Зокрема, для формування конкурентоспроможного аграрного сектора в Україні необхідно мати налагоджений механізм державного регулювання галузі, інструментами якого можуть виступати як пряма державна підтримка, так і фіскальні механізми державного регулювання. Питання державного регулювання аграрного сектору економіки через систему оподаткування податком на додану вартість завжди було актуальним, оскільки галузь має ряд особливостей. Для забезпечен-

ня конкурентоздатності аграрних підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках гостро стоїть питання державного регулювання галузі через систему податкових важелів ПДВ.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Ключові зміни в забезпеченні стимулюючої функції ПДВ для аграрного бізнесу були предметом дослідження таких учених: Дмитрів В.І., Івашко Г.А., Костіна Н.М., Мариненко Н.Ю., Онищенко В., Приварського Ю.Ю., Сідельникова Л.П. та інших. Водночас динамічні зміни в системі оподаткування ПДВ аграрного сектора протягом останніх років потребують постійної уваги з боку науковців, крізь призму їх впливу на тенденції розвитку сільськогосподарських підприємств.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є поглиблене вивчення системи оподаткування діяльності аграрних підприємств податком на додану вартість та аналіз перших результатів дії нової системи оподаткування ПДВ для сільськогосподарських товаровиробників в умовах євроінтеграційних процесів та з урахуванням міжнародного досвіду.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Державне регулювання аграрного сектору — це складний механізм, що включає різні інструменти впливу через дотації, ціни, квоти, кредит-

ну й податкову політику та ін. на структуру сільськогосподарського виробництва, доходи агровиробників, аграрний ринок, соціальну структуру села, міжгалузеві і міжгосподарські відносини з метою забезпечення стабільних економічних, правових, соціальних та екологічних умов для задоволення харчових потреб населення в якісних продуктах відповідно до потреб та за прийнятними цінами, збалансування інтересів як виробників, так і споживачів сільськогосподарської продукції, збереження навколишнього середовища. Одним з основних важелів непрямого стимулювання розвитку аграрного бізнесу в Україні є податок на додану вартість.

В усіх розвинутих країнах здійснюється дотування аграрної галузі, а також державою забезпечені механізми прямого й непрямого впливу на розвиток, економічну ефективність і прибутковість сільськогосподарських підприємств для гарантування продовольчої безпеки країни та формування сировинної бази для харчової промисловості й інших галузей економіки. І це є закономірним, оскільки сільське господарство є сировинною галуззю економіки й без державного сприяння неможливий його стабільний поступальний розвиток.

В останні роки в Україні відбулися зміни в оподаткуванні сільськогосподарських підприємств податком на додану вартість, які вагомо вплинули на результати їх діяльності і фінансовий стан. Розглянемо основні новації законодавства, що почали діяти з 1 березня 2021 року, а також проаналізуємо певні результати такого вектору державної політики щодо аграрного сектору.

Було прийнято Закон "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції" від 17.12.2020 р. № 1115-IX (далі — Закон № 1115) який набув чинності 25 лютого 2021 року й застосовується підприємствами з 1 березня 2021 року (згідно з роз'ясненням, яке регламентоване в листі ДПС від 01.03.2021 р. № 5257/7/99-00-21-03-02-07 (далі — Лист № 5257) [2; 3].

Згідно із Законом № 1115, по операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України сільськогосподарської продукції, що класифікується за такими кодами згідно з УКТ ЗЕД: 0102, 0103, 0104 10, 0401 (у частині молока незбираного), 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1201, 1204 00, 1205, 1206 00, 1207, 1212 91, крім операцій з ввезення

Таблиця 1. Коды УКТ ЗЕД видів сільськогосподарської продукції, до якої застосовується ставка ПДВ 14 %

Код УКТ ЗЕД	Вид сільськогосподарської продукції
0102	велика рогата худоба жива
0103	свині живі
0104 10	вівці
0401	молоко та вершки не згушені та без додавання цукру чи інших підсолоджувальних речовин – лише в частині незбираного молока
1001	пшениця
1002	жито
1003	ячмінь
1004	овес
1005	кукурудза
1201	соєві боби
1204 00	насіння льону
1205	насіння свиріпи та ріпаку
1206 00	насіння соняшнику
1207	насіння та плоди інших олійних культур
1212 91	цукрові буряки

Джерело: [2].

на митну територію України товарів, визначених у пункті 197.18 статті 197 Податкового Кодексу, застосовується ставка податку на додану вартість у розмірі 14 відсотків [2].

Встановлена Законом № 1115 знижена ставка буде розповсюджуватися на операції постачання сільськогосподарської продукції як на території України так і щодо її імпорту. При цьому сільськогосподарська продукція, на яку поширюється дія закону має бути з кодом УКТ ЗЕД таким, як у таблиці 1.

Як видно з таблиці, не всі види сільськогосподарської продукції оподатковуються за ставкою 14 %. До пільгових не потрапили такі види продукції: рис, сорго, гречка, просо та насіння канаркової трави, киноа, тритикале та інші зернові культури, а також картопля, помідори, цибуля, морква, огірки, інші овочі, борошно, цукор, кози живою масою, птиця живою масою та багато інших видів сільськогосподарської продукції. На послуги ставка ПДВ 14% також не поширюється (розділ 2 Листа № 5257) [3].

Крім того, Законом № 1115 визначено, що ставка 14 % застосовується у таких ситуаціях:

1) постачання на митній території України продукції, яке відбувається після перерахування попередньої оплати (авансу) що була отримана до першого числа звітного податкового періоду, з якого застосовується ставка ПДВ 14%;

2) коригування податкових зобов'язань при поверненні попередньої оплати (авансу) або повернення продукції (товарів), що були отримані до першого числа звітного (податкового)

Таблиця 2. Динаміка надходження ПДВ на рахунки ДПС України у 2021 році

Надходження ПДВ за місяць	Всього надходження ПДВ до державного бюджету, тис. грн	Базисний темп росту (у % до 01.01.2021)	Ланцюговий темп росту (у % до попереднього місяця)
Січень 2021	16 343 272,1	100	-
Лютий 2021	9 458 969,2	57,9	57,9
Березень 2021	12 950 706,0	79,2	136,9
Квітень 2021	12 224 035,3	74,8	94,4
Травень 2021	11 486 987,9	70,3	94,0
Червень 2021	10 031 944,4	61,4	87,3
Наростаючим підсумком з початку року	72 495 915,0	x	x

Джерело: [5].

періоду, з якого застосовується ставка податку на додану вартість у розмірі 14 відсотків;

3) коригування податкових зобов'язань при зміні договірної (контрактної) вартості продукції, поставка якої відбулася до першого числа звітного (податкового) періоду, з якого застосовується ставка ПДВ у розмірі 14 %. У разі здійснення платником податку операцій з постачання продукції, яка була придбана до першого числа звітного (податкового) періоду, з якого застосовується ставка ПДВ у розмірі 14%, за таким платником податку зберігається податковий кредит з ПДВ у розмірі, який був нарахований при придбанні та/або постачанні такої сільськогосподарської продукції [2].

Окрім згаданого вище п. 197.18 ПКУ, який стосується племінних чистопородних тварин, племінних (генетичних) ресурсів, також звільняються від ПДВ такі операції сільськогосподарських товаровиробників: постачання у с/г місцевості послуг з ремонту шкіл, дошкільних закладів, інтернатів, закладів охорони здоров'я; надання матеріальної допомоги продуктами харчування (в межах 1 НМДГ на місяць — 17 грн); надання послуг з обробки землі багатодітним сім'ям, ветеранам праці і праці, реабілітованим громадянам, особам з інвалідністю, одиноким особам похилого віку, постраждалим від ЧАЕС, а також школам, дошкільним закладам, інтернатам, закладам охорони здоров'я [4]. Тож Закон № 1115 має стимулюючу дію не лише на виробництво окремих видів сільськогосподарської продукції, а й виконує соціальну роль, а цього так не вистачає громадянам на селі.

З якою метою регламентоване зниження ПДВ для аграріїв розробники закону аргументують так: метою зниження ставки є збільшення кількості грошей, які залишаються в розпорядженні сільськогосподарських підприємств. Менша ставка ПДВ вилучатиме з обігу менше

грошей, ніж існуюча зараз 20%. З цим можна погодитися, адже однією з характерних рис вітчизняного сільськогосподарського виробництва є хронічна нестача обігових коштів, особливо в період проведення посівної кампанії та під час збирання урожаю.

Ще одним аргументом наводять зменшення тіньового сектору економіки та детінізація ринку. Нижча ставка ПДВ, за оцінками влади має зменшити потребу у різних схемах з оптимізації оподаткування. Звісно, частина підприємців може відповідним чином відреагувати на зменшення ставки і перейти на чесну співпрацю з державою. Але на нашу думку, таких сільськогосподарських підприємств небагато.

В існуючих податкових схемах оптимізації, деякі аграрії, аби уникнути ПДВ, занижують офіційний урожай. Той надлишок, який опинився "поза обліком" (зернові та іншу с/г продукцію) потім продають за готівку, яку в обліку не показують. Зрозуміло, що якраз тут держава втрачає 20% ПДВ, бо ця операція проходить поза системою. Потім може відбутися легалізація такої продукції, коли вона раптом з'являється у іншого суб'єкта, який продає її уже офіційно, з усіма документами, експортеру чи ще одному посереднику у ланцюжку. Ця схема спрямована саме на ПДВ, бо на 4-й групі сільгосппідприємства податок сплачують виключно з розміру своїх земель, а тому оптимізувати прибуток чи дохід потреби немає [4].

Ставка ПДВ у Польщі встановлена в розмірі 5 % і це дійсно може стимулювати виробників повністю сплачувати податки державі й не виходити в тінь. В Україні, на нашу думку, будь-яке застосування знижених ставок має супроводжуватися постійною агітаційною кампанією за сплату податків до держави, в якій описано переваги чесного ведення бізнесу.

Офіційний вебпортал Державної податкової служби України не дає оперативну інфор-

**Таблиця 3. Динаміка надходження податків від галузі
"Сільське, лісове та рибне господарство" на рахунки ДПС України
у 2021 році**

Надходження ПДВ за місяць	Всього надходження ПДВ до державного бюджету, тис. грн	Базисний темپ росту (у % до 01.02.2021)	Ланцюговий темپ росту (у % до попереднього місяця)
Січень 2021	3 285 395,4	100	-
Лютий 2021	2 994 910,6	91,2	91,2
Березень 2021	3 203 630,9	97,5	107
Квітень 2021	2 010 425,8	61,2	62,8
Травень 2021	2 308 126,8	70,3	114,8
Червень 2021	1 635 673,9	49,8	70,9
Наростаючим підсумком з початку року	15 438 163,49	x	x

Джерело: [5].

мацію щодо надходження податків і зборів у розрізі їх видів окремо по сільськогосподарським підприємствам, тому проаналізуємо динаміку надходження ПДВ протягом 2021 року до та після впровадження змін зі зниження ставки для окремих видів сільськогосподарської продукції (табл. 2).

Візьмемо за базисний період суму ПДВ, що надійшла на рахунки ДПС станом на 01.02.2021 р. (сума ПДВ, сплачена за податковий період січень 2021 р.). Відтак станом на 1.02.2021 року підприємствами України було сплачено 16,3 млрд грн ПДВ, а станом на 1.03.2021 року сума надходжень від ПДВ на рахунки ДПС становила менше ніж 9,5 млрд грн, що становить 57,9 % від надходжень за січень поточного року. За березень 2021 року, коли почали діяти нові ставки, податку було сплачено 12,95 млрд грн ПДВ, що становить 79,2 % від надходження ПДВ за січень звітного року. А сума податку, що сплачена станом на 1 травня 2021 року становить 12,2 млрд грн, що становить 74,2 % від ПДВ, перерахованого платниками податків за січень поточного року. Ланцюговий темп росту показує, що у березні 2021 року платниками податків було сплачено 136,9 % від суми ПДВ, сплаченої у лютому. Тож надходження до бюджету після запровадження зниженої ставки суттєво зросли, що може свідчити про вихід частини підприємств з тіні. Проте висновки зробити складно, оскільки наведені дані включають надходження від платників податків усіх галузей та видів діяльності, а не лише сільськогосподарських підприємств.

На сайті ДПС України є інформація про надходження податків в розрізі галузей народного господарства. На жаль, деталізації за видами податків офіційна оприлюднена інформація не має, тому проаналізуємо загальну суму

надходжень на рахунки ДПС від галузі "Сільське, лісове та рибне господарство" (табл. 3). Так, ми зможемо зробити певні висновки стосовно обсягу сплачених податків до та після введення ставки ПДВ 14 %.

За березень 2021 року (у якому почала діяти нова знижена ставка ПДВ) було сплачено 3 203,6 млн грн податку, що на 2,5 % менше, ніж за січень 2021 р. і на 7 % більше, ніж у лютому 2021 р. За квітень 2021 р. по галузі сплачено 61,2% обсягу ПДВ, перерахованому платниками податків на рахунки ДПС за січень поточного року та 62,8 % від суми ПДВ за попередній місяць. Можна зробити висновок, що обсяг податку, що сплачений сільськогосподарськими підприємствами до державного бюджету у березні збільшився, проте у квітні поточного року бюджет недоотримав майже 40 % від обсягу ПДВ на початок року. Отже, ця сума залишилася у розпорядженні підприємств та буде використана ними для своїх поточних потреб. У березні 2021 року висока сума ПДВ може бути наслідком перехідних операцій, які оподатковувалися за ставкою 20 %. А зменшена сума надходжень від сільського господарства до державного бюджету у квітні може слугувати індикатором зростання стимулюючої ролі ПДВ в аграрній галузі і зниження його фіскальної ефективності для бюджету країни.

Наслідком цього у майбутньому може бути як детінізація ринку й аграрного сектору, так і інші фактори, зокрема: зростання платоспроможності сільськогосподарських підприємств, збільшення кількості операцій з постачання продукції (активізація діяльності), загально-економічні чинники тощо.

Поки що на основі наявних статистичних даних не можна стверджувати, що в галузі відбувається поступова легалізація тіньової ча-

стини аграрного бізнесу. Для більш глибокого аналізу необхідно мати більш деталізовані дані про надходження ПДВ від сільськогосподарських підприємств за ставкою 14 та 20 %, але, на жаль, їх у публічному доступі немає.

Доцільно розглянути європейський досвід застосування знижених ставок ПДВ на окремі групи товарів та порівняти його з вітчизняними реаліями на предмет відповідності та можливості почерпнути досвід.

Отже, ставка ПДВ в Україні на рівні 20 % відповідає базовому рівню, визначеному в ЄС, хоча всередині ЄС ставки ПДВ суттєво відрізняються залежно від країни [6].

Всі країни ЄС, крім Данії, запровадили знижені ставки на кілька груп товарів. Переважно це стосується товарів першої необхідності, послуг громадського транспорту, ліків, медичного обладнання для осіб з особливими потребами, дитячих крісел тощо. Найбільша різниця між стандартною та зниженою ставками є характерною для Нідерландів (21% і 6%) та Великобританії (20% і 5%). Інші спеціальні ставки ПДВ зазначені країни не застосовують, однак така комбінація ставок дала їм можливість максимально реалізувати не тільки фіскальний, але і регуляторний потенціал ПДВ [7].

Крім знижених ставок, окремі країни застосовують спеціальні знижені ставки: Іспанія (4%) — продукти харчування, фармацевтична продукція, видання книг, газет та журналів; Франція (2,2%) — фармацевтична продукція, видання книг, газет та журналів; Ірландія (4,8%) — продукти харчування; Італія (4%) — продукти харчування, обладнання для осіб з особливими потребами, видання книг, газет та журналів, соціальні послуги; Люксембург (3%) — практично для всіх груп товарів, дозволених Директивою ЄС. Оскільки спеціальні знижені ставки застосовуються нетривалий період часу, то ефект від їх запровадження поки що достовірно оцінити складно. Загалом можна зазначити, що більшість країн намагається віднайти таку комбінацію ставок, яка б забезпечила збалансування регулюючого та фіскального потенціалу ПДВ [8].

У європейській практиці застосовуються не лише знижені, але й підвищені ставки податку на додану вартість. В основному вони поширюються на товари розкоші. Однак основним аргументом "проти" є складність адміністрування ПДВ, збільшення витрат держави на його нарахування. Ця проблема є достатньо серйозною. Але в чинному українському законодавстві діє знижена ставка ПДВ у розмірі 0% і це не відбилося на збільшенні адміністративних витрат [9, с. 131].

Європейський досвід свідчить про користь застосування диференційованих ставок ПДВ для окремих груп товарів. Запровадження таких ставок може мати як постійний характер (для окремих груп товарів, особливо соціального значення), так і тимчасовий (запроваджуються на певний період часу для окремих груп товарів як виключення). Механізм диференційованого справляння ПДВ забезпечує ефективну реалізацію не тільки фіскального, але і регуляторного потенціалу ПДВ, що є необхідним для України [10].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Зниження ПДВ для сільськогосподарських підприємств — це спроба пом'якшити системному оподаткування для агробізнесу. На скільки ефективними будуть такі регуляторні заходи на сьогодні поки що сказати важко. Дослідження надходження податків на рахунки ДПС від галузі "Сільське, лісове та рибне господарство" до та після запровадження пільгової ставки 14 % показало, що надходження до бюджету знизилися у квітні 2021 року після запровадження пільгової ставки. Але для ґрунтовних висновків існуючих даних поки що недостатньо.

Аналіз надходження ПДВ на рахунки ДПС протягом 2021 року показав, що різкого зниження надходження податку після запровадження ставки 14 % не відбулося. Отже, держава втратила за час дії пільгових ставок невелику суму своїх доходів. Зважаючи на це, можна зробити висновок, що такі дії влади є виправданими та мають стимулюючу роль для розвитку сільського господарства країни.

Дослідження європейського досвіду оподаткування ПДВ показали, що в більшості країн ЄС застосовуються диференційовані ставки ПДВ. Зокрема, знижені ставки встановлюються на товари першої необхідності, медикаменти та сільськогосподарську продукцію, підвищені ставки — на предмети розкоші. Таке розмежування дозволяє усунути соціальні диспропорції та впливає на платоспроможний попит населення у напрямі відповідності сум податку розмірам доходів громадян.

Подальші дослідження мають бути спрямовані у напрямі пошуку шляхів збалансування суспільних інтересів, забезпечення рівних конкурентних умов суб'єктів господарювання, усунення диспропорцій у розвитку аграрного сектору, надання пріоритетів малому та середньому бізнесу.

Література:

1. Податковий кодекс України. Документ 2755-VI, редакція від 15.05.2021. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 30.08.2021).

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції. Закон України № 1115-IX від 17.12.2020 р. / Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2021. — № 12. — С. 96. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-20#Text> (дата звернення 30.08.2021).

3. Лист ДПС України від 01.03.2021 № 5257/7/99-00-21-03-02-07 (опубліковано 01.03.2021). — Режим доступу: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/listi-dps/75171.html> (дата звернення 30.08.2021).

4. Онищенко В. ПДВ для сільгоспвиробників 2021 / В. Онищенко // Вебпортал Головбукх. — дата опублікування 3 березня 2021 р. — Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/8675-pdv-dlya-slgospvirobnikov-2021> (дата звернення 30.08.2021).

5. Надходження податків і зборів: показники роботи ДПС України // Офіційний вебпортал Державної податкової служби України. — Режим доступу: <https://tax.gov.ua/diyalnist/pokazniki-roboti/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv--obov'яз/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv/> (дата звернення 30.08.2021).

6. Приварський Ю.Ю. Актуальні питання оподаткування податком на додану вартість в Україні та європейський досвід. Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право". 2020. № 1 (21).

7. Мариненко Н.Ю. Особливості сплати ПДВ у країнах європейського союзу / Н. Мариненко, Г.-А. Івашко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених "Соціально-економічні аспекти розвитку економіки", 27—28 квітня 2017 року. — Т.: ТНТУ, 2017. — С. 109—111.

8. Карпенко С.П. Оподаткування доданої вартості: європейський досвід та українські реалії / С.П. Карпенко // Ефективна економіка. — 2014. — № 12. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3650> (дата звернення 30.08.2021).

9. Сідельникова Л.П. Податкова система: навч. посіб. / Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. — К.: Лира-К, 2012. — 576 с., с. 131.

10. Дмитрів В.І. Податок на додану вартість та його гармонізація з положеннями Європейського Союзу / В.І. Дмитрів // Економіка та митно-правові відносини. — 2018. — Вип. 5. — С. 36—43.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2011), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 30.08.2021).

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine Concerning the Value Added Tax Rate on Transactions for the Supply of Certain Types of Agricultural Products", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-20#Text> (Accessed 30.08.2021).

3. State Tax Service of Ukraine (2021), "Letter of the State Tax Service of Ukraine dated 01.03.2021 № 5257/7 / 99-00-21-03-02-07", available at: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/listi-dps/75171.html> (Accessed 30.08.2021).

4. Onishchenko, V. (2021), "VAT for agricultural producers 2021", Web portal Golovbukh, available at: <https://www.golovbukh.ua/article/8675-pdv-dlya-slgospvirobnikov-2021> (Accessed 30.08.2021).

5. Official web portal of the State Tax Service of Ukraine (2021), "Receipts of taxes and fees: performance indicators of the State Tax Service of Ukraine", available at: <https://www.golovbukh.ua/article/8675-pdv-dlya-slgospvirobnikov-2021> (Accessed 30.08.2021).

6. Pryvarsky, Yu. Yu., (2020), "Topical issues of value added tax in Ukraine and European experience", Journal of the National University "Ostroh Academy". Law series, vol. 1 (21).

7. Marynenko, N. and Ivashko, H. (2017), "Features of vat payment in european union countries", Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii studentiv i molodykh uchenykh "Sotsial'no-ekonomichni aspekty rozvytku ekonomiky" [Proceedings of the students and young scientists international scientific-practical conference "Social and economic issues for economy development"], TNTU, Ternopil', Ukraine, 15—16 April, pp. 109—111.

8. Karpenko, S.P. (2014), "European experience and Ukrainian realities", Efficient economy, vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3650> (Accessed 30.08.2021).

9. Sidel'nykova, L.P. and Kostina, N.M. (2012), Podatkova systema [Tax system], Lira-K, Kyiv, Ukraine.

10. Dmitrov, V.I. (2018), "Value added tax and its harmonization with the provisions of the European Union", Economics and customs relations, vol. 5, pp. 36—43.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2021 р.